

Egy románoldalmunkata feljegyzése az erdélyi viszonyokról
és Nagybanja gazdasági jelentőségeiről. 4034/16

Közel két hetet töltöttem most Észaerdélyben részben azért, hogy az ottani viszonyokat tanulmányozzam. Sajnos mindaz, amit az ottani demokráciáról írhatnak, igen lesújtó, nemcsak, hogy nem közelíti meg a mi demokráciánkat, hanem úgy látom, hogy ott inkább a demokráciáról lehet szó.

A sovinizmus nagyobb, mint valaha és sok fejlődést mutat, mert amig eddig csak a román középosztály volt sovinizta, addig ez az irányzat most már a nép körében is terjed és hiábavaló Groza kétségtelesen becsületes szándéka, nincs ki azt keresztül vigye, végrehajtó szervek ezt elszabotálják.

Kifelé kitűnően van megszervezve a román propaganda, a hírlapok megragadnak minden alkalmat, hogy a legkisebb papíron létező demokratikus intézkedést igen előnyösen állítsák be, de a valóság egészen más.

A határokon a helyzet teljesen a régi. A vámhivatalok, a határrendőrség, belekötnék mindenkihez csak azért, hogy a kellemetlenségek elintéztessenek. A magyar gyűlölet már a határon kezdődik, különösen az odakerült határrendőrség viselkedik igen brutálisan.

A falvakban már csendőrség van és nem a belgért népi rendőrség. Ezek a csendőrök is az ország belsejéből jöttek, magyarul nem tudnak és szintiszta magyar vidékeken igen erőszakosan lépnek fel. Összeírásokat végeznek, egyik helyről a másikra hurcolják a magyarokat, iskolákat zárnak be önhatalmúlag, stb.

A sérelmet a nép magyar népi közösség elé viszi, de ez teljesen erőtlen részben azért, mert vezetői meg vannak félemlítve, részben azért, mert román helyről sok előnyt élveznek, s így nem áll érdekükben kiállni.

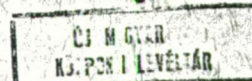
Egyedüli védelmet az orosz megszálló parancsnokságok nyújtják, akik minden ilyen befutó panaszt dícséretesen, azonnal és erélyesen orvosolnak, csak sajnos nem minden helységben van orosz parancsnokság.

A magyarság teljesen ájultan, a békeszerződéstől várja sorsa jobbra fordulását, de kiállni nem mer, csak suttogó propagandával adják tovább egymásnak, hogy hol három, hol nyolc megye majd csak visszakerül. Jól látják, hogy kedvezőtlen döntés után teljesen ki lesznek szolgáltatva, még jobban, ha az oroszok kivonulnak. Fájlatják, hogy Magyarország semmit sem tesz érdekükben, hiába érveltem, hogy a mai politikai felfogás mellett ez teljesen lehetetlen, az ellenérvük az volt, hogy Romániában a politikai felfogás nem változott, a demokrácia csak egy görögtűz. Nem vár jobbat a felnövő román ifjúságtól sem, mert nem régen több faluban népvédelmi propaganda céljából kivonult autókat, illetőleg azok kommunista vezetőit a román ifjúság sovinizta jelszavakkal megtámadta.

1940. óta átjött tisztviselőket elbocsátották és helyüket az ország belsejéből jövő türelmetlen elemeknek adják át.

A kommunista párt igen népes és tekintélyes, bár struktúrájánál fogva nem oly erős, mint az itteni, indoka az, hogy legalább egyharmad része a pártba menekült magyarokból áll, akiket nem az eszme, hanem a védekezés vezetett oda. A szociáldemokrata párt sokkal gyengébb oka az, hogy a legtöbb helyen éppen a magyarság eltekintett ennek a be szervezésétől, nem akarván ezzel a magyarságért és a demokratikus eszmékért kiálló kommunista pártot gyengíteni. Minden demokráciaellenes intézkedést a kommunista párt egymaga, vagy orosz segítséggel igen erélyesen letört és sajnos a nehéz közlekedési viszonyok mellett kisebb

Minister irak röbelly szállítás.
IX. 1. Kuty Magyar Országos Levéltár

falvak és helységek népei nem kapják meg a szükséges támogatást.

1937. évi román statisztikák szerint Erdélyben 28 % és 56% román élt és komoly vezető demokratikus magyar gondolkodók szerint csak úgy oldható meg az erdélyi kérdés, ha annyi román lesz magyar közigazgatás alatt, mint amennyi magyar marad román közigazgatás alatt. Ez esetben a demokratikus bánásmód mindkét részből biztosítva lesz a Magyarország gazdasági helyzete, nagyban javulhat az idekerülő területekkel.

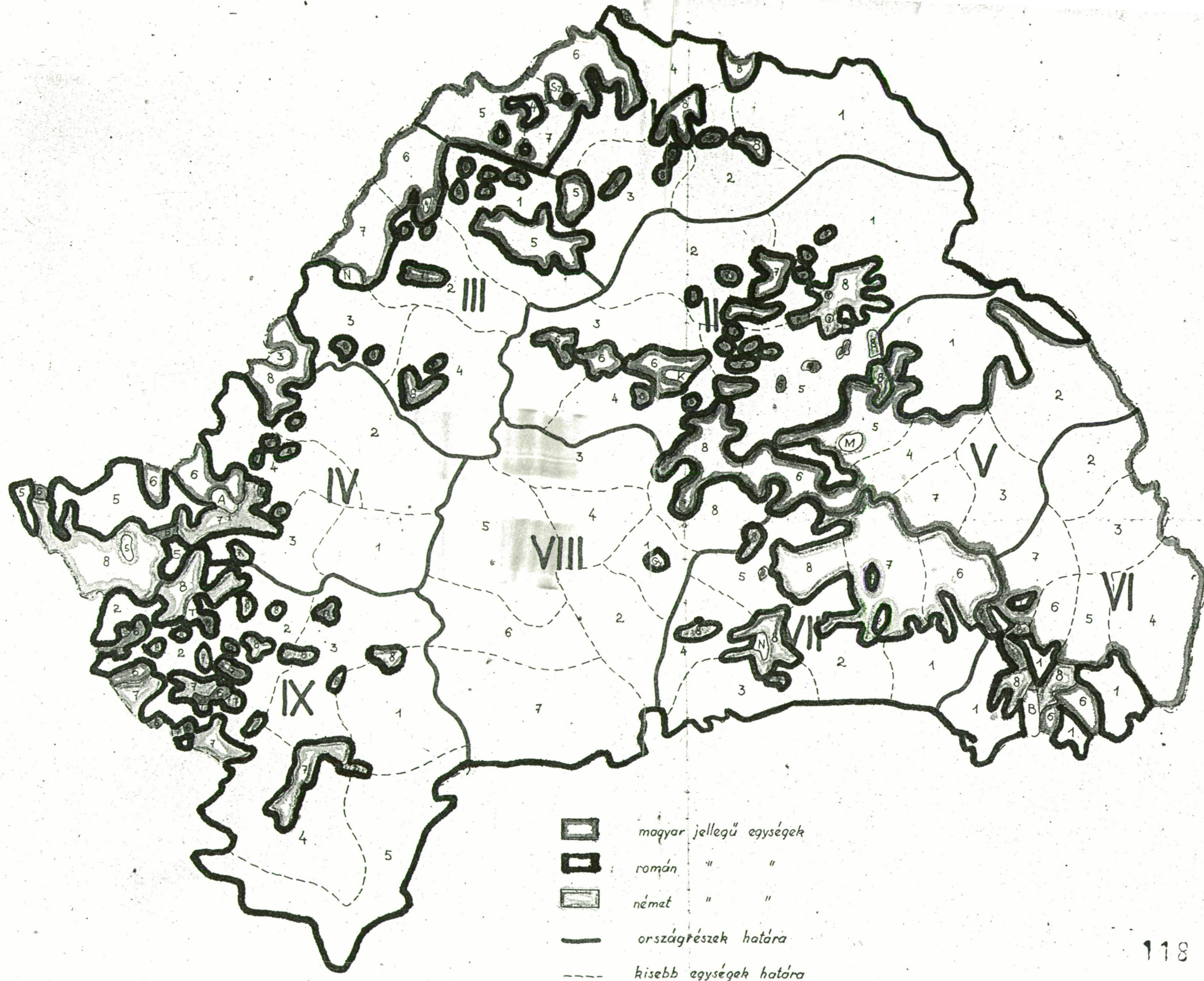
Az ország gazdasági helyzete kitűnő, termése nagyszerűnek ígérkezik, a pénze távolról sem romlik úgy, mint a mienk, sokkal nagyobbak - bár antiszociálisak - a forgalmi adók, s így kevésbé kell a pénzhigitáshoz nyulniok. Üzemeik dolgoznak, nyersanyaguk bőven van, s így az ország gyorsan talpra fog állni.

Több Szatmár-megyei egybehangzó gazdasági szakember szerint az utolsó három-négy hónapban több mint 150 millió pengő értékű rezgálic és kb. ugyanannyi értékű egyéb termék jött át a megyéből Magyarországra és amíg Temesvár és Arad vidékéről történt export ellenértéke textilbe ment vissza, addig a Szatmár-megyei export ellenértéke nagy részben aranyban és dollárban került vissza. Azt hiszem ez a körülmény erősen fokozza a pengő vásárlási értékének a csökkenését, egyben a vásárló-képességét, ami viszont igencsak károsan hat ki dolgozó rétegeinkre. Nem kétséges, hogy a bevétel mégis fontos volt, hiszen a rezgálic maga több évre biztosította azt, hogy szőlőink nem pusztultak el. De rámutat egyben arra is, hogy milyen fontosak ezek a területek és amennyiben csak a magyar nyelvterületi részeket kapnánk vissza valami kis román területtel együtt, úgy már az ország nyersanyagszükségleteinek tekintélyes részét tudnánk biztosítani, különösen pl. Nagybányával.

Néhány határszéli megye közel egy millió magyar, rengeteg természeti kincset, aranyat, ezüstöt, rezeset, ólmot, cinket, fát s ami a legfontosabbként hozna vissza.

Nem is annyira politikai szükségszerűség ennek a megtörténte, mint gazdasági, mert e területtel az ország minden dolgozójának megvolna az életlehetőség, mert Románia szempontjából ez ránézve csak egy lényegtelen gazdasági többletet jelentene.

Egy magyarországi szociáldemokrata.

- magyar jellegű egységek
 román " "
 német " "
 országrészek határa
 kisebb egységek határa

A római számok az országrészeket, az arab számok az ezen belüli egységeket jelzik, a székhelyek betűkkel vannak külön egységként jelölve.

közigazgatási térképe
1847-ben.

közigazgatási térképe
1847-ben.

